

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om dels årligt understöd åt värnpliktige G. V. Ljungs efterlevande, dels ock livränta och ersättning åt banvakten G. Ljungkvists änka.

I nedannämnda till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade motioner hava förslag framställts i fråga om *dels* årligt understöd åt värnpliktige G. V. Ljungs efterlevande, *dels ock* livränta och ersättning åt banvakten G. Ljungkvists änka.

Beträffande motiveringen för de väckta förslagen får utskottet, i den mån ej redogörelse härför lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

1:o.

Värnpliktige G. V. Ljungs änka och barn. I motionen II: 95 hemställer herr *Svensson* i Alingsås, »att riksdagen måtte bevilja årligt understöd till G. V. Ljungs efterlevande till belopp, som efter prövning kan anses skäligt».

Av handlingarna inhämtas,

att Ljung var född den 4 augusti 1897 samt avled den 21 april 1942;

att han var inkallad till militärtjänstgöring under tiderna 4 juli—15 augusti 1941 samt 15 september 1941—22 mars 1942;

att han var sjukskriven under tiden 9 december 1941—22 mars 1942, vid vilken sistnämnda tidpunkt han hemförlovades;

att Ljung, vilken led av tandröta, i november och december 1941 undergick behandling av vederbörande militära tandläkare, varvid vissa tandextraktioner för protesinsättningar företogs;

att han under tiden 9—21 december 1941 åtnjöt läkarvård under diagnosen periodontitis (inflammation i tandrotshinnan);

att han under tiden 27 december 1941—14 januari 1942 åtnjöt vård av legitimerade läkaren N. Tilander »för febersjukdom, vars orsak icke var möjlig att fastställa»;

att han under tiden 14 januari—13 februari 1942 vårdades å Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg under diagnosen endocarditis lenta (hjärtsjukdom);

att han från den 14 februari 1942 intill sin död vårdades å Vasa sjukhus i Göteborg;

att dödsorsaken förklarats vara hjärtsjukdom, blodpropp i hjärnan och blödande njurinflammation;

samt att han såsom dödsbodelägare efterlämnade änkan Sara Emilia Ljung, född den 9 augusti 1904, samt sonen Sven Valter, född den 12 november 1926.

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 8 saml. Nr 35.

Sedan änkefru Ljung hos *riksförsäkringsanstalten* anhållit om ersättning jämlikt 1927 års militärsättningsförordning, förklarade anstalten genom beslut den 19 juni 1942, att då skälig anledning funnes att antaga, att sjukdomarnas framträdande föränletts av annan orsak än militärtjänstgöringen och att denna icke väsentligen bidragit därtill, anstalten funne ersättning jämlikt nämnda förordning icke kunna utgå.

Försäkringsrådet, varest änkefru Ljung häröver anförde besvär, fann enligt utslag den 21 september 1943 ej skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Av ett i ärendet tillgängligt, av kasernläkaren H. Cavalli-Björkman den 9 maj 1942 utfärdat intyg framgår, att det icke syntes denne osannolikt, att den sjukdom, periodontitis, för vilken Ljung åtnjöt sjukledighet under tiden 9—21 december 1941, kunnat äga samband med hjärtsjukdomen. Det uttalas emellertid vidare, att militärtjänsten såsom sådan icke synes ha bidragit till uppkomsten av sjukdomen.

I ett av försäkringsrådets medicinskt sakkunnige, docenten A. Westergren, den 23 februari 1943 avgivet utlåtande anføres vidare, att militärtjänstgöringen endast såtillvida synes kunna ifrågasättas äga samband med Ljungs sjukdom, att tandextraktionerna företagits i tjänsten. Militärtjänsten skulle således i det föreliggande fallet ha varit av betydelse endast såtillvida, att en i och för sig önskvärd behandling där blivit företagen under tiden för densamma.

Underläkaren vid Sahlgrenska sjukhuset N. Söderström anför i ett den 21 oktober 1943 avgivet intyg, att enligt hans uppfattning all sannolikhet talade för att Ljung ådragit sig berörda hjärtsjukdom under militärtjänstgöringen. Anledning till antagande att annan orsak än tjänsten kunnat väsentligen bidraga till sjukdomens uppkomst föreläge enligt Söderströms mening icke.

Legitimerade läkaren Tilander har slutligen i ett den 29 oktober 1943 avgivet intyg såsom sin uppfattning uttalat, att någon annan förklaring till Ljungs hjärtsjukdom icke funnes än en infektion från munhålan efter tandextraktionerna.

Utskottet.

Såsom den lämnade redogörelsen utvisar, har Ljung under tiden för honom åliggande värnplikstjänstgöring undergått tandläkarbehandling på grund av tandröta, varefter andra sjukdomar tillstött, vilka lett till hans död. Den frågan uppställer sig då, huruvida sådant samband kan anses föreligga mellan tjänstgöringen och nämnda sjukdomar, att förutsättningar äro för handen för en tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning. De läkare, vilka haft Ljung under behandling under tiden 27 december 1941—13 februari 1942, ha såsom sin uppfattning uttalat, att ett dylikt samband finge anses föreligga. Å andra sidan har vederbörande militära läkare uttalat, att militärtjänsten såsom sådan icke synes ha bidragit till sjukdomarnas uppkomst. Försäkringsrådets medicinskt sakkunnige har ytterligare anført, att militärtjänstgöringen syntes kunna sättas i samband med sjuk-

domarna endast såtillvida, att en i och för sig önskvärd behandling av den tandsjukdom, varav Ljung lidit, företagits i tjänsten. Såväl riksförsäkringsanstalten som försäkringsrådet har funnit ersättning jämlikt militärsättningsförordningen icke kunna författningsenligt utgå.

Det av försäkringsrådets sakkunnige avgivna utlåtandet lärer enligt utskottets mening icke kunna tilläggas annan innebörd än att ett ingrepp på grund av Ljungs tandåkomma måste antagas ha lett till en olycklig utgång, även om detsamma företagits utan samband med militärtjänsten. Vid sådant förhållande finner sig utskottet icke kunna intaga annan saklig ståndpunkt till den väckta ersättningsfrågan än den, som innefattas i riksförsäkringsanstaltens och försäkringsrådets beslut. Även om ömmande skäl kunde anses tala för en välvillig behandling av motionärens yrkande, finner sig utskottet med hänsyn till eventuella konsekvenser av ett bifall icke kunna tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 95 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2:o.

Banvakten G. Ljungkvists änka. I motionen I: 249 hemställer herr *Branting*, »att riksdagen måtte besluta, att änkefru Märtha Ljungkvist i Ljusdal, med anledning av hennes mans, banvakten Gunnar Ljungkvists den 21 januari 1941 timade död, skall av statsmedel tillerkännas sådan livränta och ersättning, som lagligen tillkommer efterlevande maka till den, vilken avlidit till följd av olycksfall i arbete».

Av handlingarna inhämtas,

att Ljungkvist var född den 23 februari 1911;

att han den 13 januari 1941 under arbete å bansträckan Norrhög—Mellansjö råkat falla mot marken, varvid han enligt egen uppgift ådragit sig vissa skador;

att vederbörande järnvägsläkare vid en samma dag företagen undersökning av Ljungkvist betecknat dennes skada såsom en muskelsträckning i ryggen;

att Ljungkvist den 15 januari 1941 intagits för vård å länslasarettet i Ljusdal;

att han därvid företett symptom på icterus (gulshot);

att han samma dag opererats för blindtarmsinflammation;

att han avlidit den 21 januari 1941;

att vid den 22 januari 1941 företagen obduktion konstaterats vissa sjukliga leverförändringar hos den avlidne;

samt att dödsorsaken förklarats vara akut leverinflammation.

Sedan änkefru Ljungkvist hos riksförsäkringsanstalten anhållit om ersättning såsom vid dödsfall på grund av olycksfall i arbete, har anstalten genom beslut den 26 april 1941 förklarats, att då Ljungkvists död icke för-

orsakats av något honom övergången olycksfall, ersättning i anledning av dödsfallet icke kunde utgå enligt olycksfallsförsäkringslagen.

Försäkringsrådet, varest änkefru Ljungkvist häröver anförde besvär, har enligt utslag den 7 november 1941 ej funnit skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, hava såväl riksförsäkringsanstalten som försäkringsrådet funnit Ljungkvists död icke hava förorsakats genom olycksfall samt förty funnit ersättning icke kunna utgå enligt olycksfallsförsäkringslagen. I motionen göres nu gällande, att sådant samband måste anses föreligga mellan det Ljungkvist övergångna olycksfallet den 13 januari 1941 och hans den 21 i samma månad timade frånfälle, att ersättning bort utgå jämlikt bestämmelserna i nämnda lag. Såvitt utskottet kunnat finna, bygger emellertid motionärens uppfattning på antaganden, vilka icke bestyrkts från medicinskt sakkunnigt håll och vilka därför icke kunna tillmätas någon avgörande betydelse. Vad motionären anfört till stöd för det väckta förslaget synes visserligen i och för sig behjärtansvärt, och ömmande omständigheter kunna onekligen tala till förmån för åtgärder i motionens syfte. Trots detta finner sig utskottet icke kunna förorda ett bifall till motionen. Ett sådant skulle nämligen innebära, att riksdagen skulle utan strängt sakliga skäl gå emot de ansvariga myndigheter, vilka fått tillämpningen av olycksfallsförsäkringslagen sig anförtrödd. Ett beslut i dylik riktning måste enligt utskottets mening vara ägnat att ingiva starka betänkligheter med hänsyn till faran för vittgående konsekvenser.

Därest emellertid en ytterligare utredning skulle giva vid handen, att ett verkligt samband mellan olycksfallet och dödsfallet förefinnes, så att förutsättningar kunna anses föreligga för en tillämpning i ifrågavarande fall av grunderna för ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen, torde den ståndpunkt, utskottet nu ansett sig böra intaga, icke behöva utgöra hinder för en förnyad framställning i ämnet. Det synes därvid, icke minst med hänsyn till ärendets svårbedömliga beskaffenhet, vara lämpligast, att ärendet i första hand bringas under Kungl. Maj:ts prövning.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion I: 249 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 mars 1944.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar Åkerberg, Sandén, Sundvik, Sylwan, Leander och Mannerskantz;

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Andersson i Falkenberg, Andersson i Munkaljungby, Eriksson i Sandby, Barnekow, Sundberg och Persson i Norrby.